

**Державний заклад «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

Факультет дошкільної педагогіки та психології
Кафедра сімейної та спеціальної педагогіки і психології

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
з дисципліни
«ПАТОПСИХОЛОГІЯ З ОСНОВАМИ ПСИХОГІГІЄНИ
ТА ПСИХОТЕРАПІЇ»
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 012 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

2021

УДК: 613.8+615.851:616.895(072)

Рекомендовано до друку за рішенням вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № від 2020 р.)

Рецензенти:

Бабчук О.Г. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського

Волошенко М.О. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Державного університету «Одеська політехніка»

Методичні рекомендації з дисципліни «Патопсихологія з основами психогігієни та психотерапії» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 012 Дошкільна освіта / Укл. О.Ю.Булгакова. Одеса. Університет Ушинського. 32 с.

Методичні рекомендації складено відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 09.07.2018 року № 1/9-434 «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення» і містять пояснювальну записку, загальний опис навчальної дисципліни, відображено порядок проведення занять, зміст самостійної роботи з дисципліни «Патопсихологія з основами психогігієни та психотерапії», питання до самоконтролю, а також список літератури.

Призначені для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 012 Дошкільна освіта.

Пояснювальна записка

В останні роки підвищилася потреба суспільства у висококваліфікованій психологічній допомозі, що володіють знаннями, уміннями й навичками вирішення проблем психології. Сучасний психолог повинен досконало знати сутність, структуру й своєрідність психогієни, уміти використовувати механізми психотерапії, вирішувати конфлікти.

У професійній підготовці майбутніх практичних психологів важливе місце посідає формування теоретичних знань та практичних вмінь вирішення психологічних проблем. Навчальний курс «Патопсихологія з основами психогієни та психотерапії» надає студентам можливість оволодіти психологічними методами, методиками і техніками, які є необхідними для майбутньої професійної діяльності.

Тому, головною метою даних навчально-методичних рекомендацій є, спроба скласти алгоритм підготовки слухачів до занять та активного залучення їх у роботі під час занять.

Навчально-методичні рекомендації слід розглядати як певний крок у впровадженні кредитно-трансферної системи навчання з курсу патопсихологія з основами психогієни та психотерапії, безпосереднє використання якого в навчальному процесі, імовірно, може сприяти підвищенню мотивації до навчання та практичної діяльності слухачів та виявить резерви для подальшого вдосконалення змісту курсу.

Таким чином, серед найважливіших завдань даних навчально-методичних рекомендацій є – формування знань, умінь та навичок вільного та осмисленого володіння системою понять психології, досягнення вільного рівня практичного володіння матеріалом з різних тем, вільне застосування набутих знань та їх постійне вдосконалення у науково-практичній діяльності.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 01 «Освіта/ Педагогіка»	Статус дисципліни: Обов'язкова	
Модулів – 2	Освітньо-професійні програми: Дошкільна освіта	Мова навчання: українська	
Змістових модулів – 2		Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: -	Спеціальність: 012 Дошкільна освіта. Психологія	4 -й	4-й
		Семестр:	
		7 -й	7-й
		Лекції	
Загальна кількість годин – 150	Освітній ступінь: другий (магістерський)	20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 8	Освітній ступінь: другий (магістерський)	26 год.	8 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		104 год.	136 год.
		Індивідуальні завдання:	
-	-		
		Вид контролю: екзамен	

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Патопсихологія з основами психогієни та психотерапії» є сприяння професійного становлення студентів через формування знань, умінь та навичок інформаційно-аналітичної та практичної діяльності в сфері психогієни та психотерапії.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Патопсихологія з основами психогієни та психотерапії» є:

- Систематизація уявлень відносно впливу психогієни та психотерапії на психологічний розвиток людини, на формування певного типу особистості, на специфіку норм, правил та статево-рольової поведінки індивіда.
- Удосконалення в студентів спеціальних психологічних знань, їх трансформація у практичну площину.

Передумови для вивчення дисципліни. Навчальна дисципліна

«Патопсихологія з основами психогігієни та психотерапії» вивчається на основі теоретичних знань і практичних умінь, що студенти засвоїли із передбачених програмою базових курсів «Загальна та дитяча психологія», «Психологія емоцій» «Основи медичних знань», «Анатомія, вікова фізіологія і патологія дитини».

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН07. Доступно й аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях

ПРН09. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності

ПРН11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності

ПРН12. Оцінювати з позицій психологічної рефлексії впливи і ризики інформаційного середовища з подальшою ефективною протидією їх негативним наслідкам

Очікувані результати навчання дисципліни:

Здобувач освіти:

- Знає зміст основних понять та категорій патопсихології
- Визначає сутність патопсихологічних явищ та процесів
- Знає психологічні закономірності розпаду психічної діяльності людини
- Знає зміст та прояви основних патопсихологічних синдромів
- Пояснює основні, принципи, методи та засоби діяльності патопсихолога
- Визначає патопсихологічний аналіз порушень розвитку дітей
- Пояснює основи патопсихологічного дослідження особистості

Здобувач вищої освіти вміє:

-вільно користуватися поняттями та категоріями, що розкривають суть предмету.

-використовувати психологічні методи та засоби роботи патопсихолога;

-проводити патопсихологічне обстеження особистості та правильно інтерпретувати одержані дані;

-складати патопсихологічний висновок за результатами обстеження хворих.

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти у контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати наступні компетентності:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку із застосуванням теорії і методики дошкільної освіти в типових і невизначених умовах закладів дошкільної освіти загального, спеціалізованого типу і сім'ї

загальні компетентності (ЗК)

- Здатність до продуктивного (абстрактного, образного, дискурсивного, креативного) мислення.
- Здатність до самостійного пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність ідентифікувати, формулювати та розв'язувати проблеми.

- Здатність до планування, складання прогнозів і передбачення наслідків своїх дій.
- Здатність до вільного користування засобами сучасних інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність до управління якістю роботи, що виконується.
- Здатність створювати команду, мотивувати її членів та досягати спільних цілей.
- Здатність до безперервного навчання і самоосвіти
- Здатність трансформувати теоретичні знання в практичні дії
спеціальні компетентності (СК)
- Вміння виявляти і аналізувати інформацію, необхідну для визначення цілей психологічного втручання, самостійно або в кооперації з колегами розробляти програми втручання з урахуванням нозологічних і індивідуально-психологічних характеристик
- Володіння навичками формування установок, спрямованих на здоровий спосіб життя, гармонійний розвиток, продуктивне подолання життєвих труднощів, гуманістичне взаємодія з навколишнім світом
- Володіння основними методами керівництва: постановка та розподілу завдань, делегування і контролю, зворотного зв'язку і оцінки виконання, навчання на робочому місці, індивідуального і групового прийняття рішень
- Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності (в нормі та особливими потребами)

Міждисциплінарні зв'язки: Патопсихологія з основами психогієни та психотерапії як наука тісно пов'язана з «Спеціальною психологією», «Соціальною психологією», «Загальною та дитячою психологією».

Основний зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні питання патопсихології

Тема 1. Патопсихологія як наука.

Патопсихологія як галузь клінічної психології. Співвідношення предмета, методів та завдань патопсихології і психопатології. Клінічний підхід до опису етіології, структури та динаміки психічних порушень в психопатології. Експериментально-психологічне вивчення порушень психічної діяльності у патопсихології. Взаємодоповненість та взаємообумовленість даних підходів. Історія розвитку зарубіжної та вітчизняної патопсихології. Основні завдання сучасної патопсихології як науки.

Тема 2. Патопсихологія як сфера діяльності практичного психолога.

Основні напрямки діяльності патопсихолога. Психодіагностичний напрям, його основні завдання. Проблема патопсихологічної та диференційно-психологічної діагностики. Роль патопсихолога у проведенні експертиз: судової, військової, шкільної, трудової. Оцінка ефективності терапії за допомогою патопсихологічного обстеження.

Психокорекційний напрям у діяльності патопсихолога. Основні показання для застосування психокорекції у клініці.

Основні принципи і методи патопсихологічного дослідження.

Змістовий модуль 2. Корекційна робота з різними патопсихологічними синдромами

Тема 3. Основні патопсихологічні синдроми.

Поняття симптому і синдрому. Поняття патопсихологічного синдрому, його психологічна структура. Рівні порушень психіки.

Основні класифікації патопсихологічних синдромів. Характеристика патопсихологічних симптомів та синдромів у роботах Б.В.Зейгарнік. Підхід В.В.Гульдана та Н.Н.Сташевської до класифікації патопсихологічних синдромів. Класифікація регістр-синдромів В.М.Блейхера та І.В.Крук.

Тема 4. Шизофренічний патопсихологічний синдром.

Клініко-патопсихологічна характеристика шизофренії. Причини та систематика шизофреній. Продуктивна та негативна патопсихологічна симптоматика.

Порушення пізнавальної діяльності при шизофренії. Викривлення процесу узагальнення. Різноманітність мислення. Резонерство, порушення критичності мислення. Парадоксальність мотивації. Звуження кола змістовних утворень. Порушення операційної сторони мислення.

Емоційні розлади при шизофренії.

Порушення мотивації при шизофренії. Зниження збуджувальної функції мотивів. Викривлення сенсоутворювальної функції мотивів. Порушення ієрархії мотиваційної сфери.

Особистісні розлади при шизофренії. Аутизм. Сензитивність. Особливості

протікання емоційних процесів при шизофренії.

Ядро шизофренічного патопсихологічного синдрому. Патопсихологічна діагностика шизофренічного синдрому

Тема 5. Органічний патопсихологічний синдром.

Основні причини органічних поразок головного мозку. Порушення пізнавальної діяльності та особистісні розлади при органічних захворюваннях. Виснажливість психічної діяльності. Зниження функції уваги, пам'яті, мислення по типу виснаженості.. Невротизація особистості на ранніх стадіях захворювання, порушення критичності до свого стану.

Специфіка клінічної картини і структури патопсихологічного синдрому при церебральному атеросклерозі, старечої розумової слабкості, черепно-мозкових травм, епілепсії, алкоголізмі, наркоманії, токсикоманії.

Ядро та методи психологічної діагностики органічного патопсихологічного синдрому.

Тема 6. Олігофренічний патопсихологічний синдром.

Психологічна структура олігофренічного патопсихологічного синдрому. Клініко-психологічний аналіз олігофренії.

Основні форми прояву психічного недорозвитку. Характеристика мотиваційних, пізнавальних та поведінкових особливостей олігофренів. Причини загального психічного недорозвитку.

Методи патопсихологічної діагностики олігофренії. Проблема диференційної діагностики психічного недорозвитку та затримки психічного розвитку.

Тема 7. Особистісно-аномальний патопсихологічний синдром.

Порушення особистості. Їх місце в групі характерологічних проявів особистості. Класифікації порушень особистості. Основні критерії психічних змін: тотальність, стабільність, неадекватність поведінкових реакцій. Вклад біологічних та соціальних факторів у процес формування психопатичних рис особистості.

Афективно-нестійкий, дисоціальний, obsесивно-компульсивний, істеричний, параноїдний, шизоїдний, залежний, тривожний розлади особистості.

Ядро та методи патопсихологічної діагностики порушень особистості. Методика ММРІ.

Тема 8. Синдром психогенної дезорганізації психічної діяльності.

Суть і структура синдрому психогенної дезорганізації психічної діяльності. Основні прояви та умови виникнення психогенної дезорганізації психічної діяльності. Критерії психогенних захворювань за К. Ясперсом.

Психогенно-психотичний реєстр-синдром. Реактивні психози та форми їх проявів. Афективно-шочові реакції. Істеричні психози. Реактивна депресія. Реактивний параноїд.

Психогенно-невротичний реєстр-синдром. Неврози та основні форми їх прояву. Типологія невротичних форм реагування залежно від типів невротичних

конфліктів. Невротичний розлад особистості. Неврастенія. Невроз нав'язливості. Істеричний невроз.

Тема 9. Афективно - ендогенний патопсихологічний синдром.

Поняття афективних розладів. Класифікація афективних розладів.

Біполярний афективний розлад, його особливості. Порушення пізнавальної діяльності та особистості при біполярному афективному розладі. Особливості протікання психічних процесів на фоні маніакальної фази при біполярному афективному розладі. Особливості протікання психічних процесів на фоні депресивної фази при біполярному афективному розладі. Типові емоційні стани при різних фазах психозу.

Патопсихологічна структура та діагностика афективного синдрому.

Тема 10. Порушення психічного розвитку у дітей.

Специфіка психічних порушень у дитячому віці. Поняття дізонтogeneзу. Характеристика провідних біологічних та соціальних чинників дізонтogeneзу. Закономірності дізонтogeneзу. Основні класифікації дізонтogeneзу.

Характеристика загального психічного недорозвитку. Затриманий психічний розвиток як варіант дізонтogeneзу. Ушкоджений психічний розвиток. Дефіцитарний психічний розвиток. Викривлений психічний розвиток. Дисгармонійний розвиток як варіант психічного дізонтogeneзу.

Теми практичних занять

Практичне заняття № 1. (2 год.)

Тема: Патопсихологія як наука.

Питання для обговорення:

1. Предмет, особливості і завдання патопсихології.
2. Поняття про психічну норму та патологію
3. Місце патопсихології та психіатрії в системі наук
4. Історія розвитку патопсихології та психіатрії

Література:

1. Вітенко І.С. Медична психологія. Київ. Здоров'я, 2007. 208с.
2. Діденко С. В. Клінічна психологія. Словник-довідник. Київ. Академвидав, 2012. 320 с.
3. Кричковська Т. Д. Психологія аномального розвитку : навч. посіб. Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. Київ : КНТ. 2016. 163с .
4. Максименко С. Д. , Цехмістер Я. В., Коваль І. А. , Максименко К. С. Медична психологія : підручник / за загальною ред. С. Д. Максименка. 2-е вид. Київ : Слово, 2014. 516 с.
5. Максименко С.Д., Чуприков А.П., Прокопович Є.М. та ін.. Патопсихологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавництво ТОВ "КММ", 2010, 210 с.

6. Мартинюк І. А. Патопсихологія. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 208 с.

7. Ніконенко Ю.П. Клінічна психологія: Навчальний посібник. Вид. КНТ Київ, 2016, 369 с.

8. Основи медичної психології : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рів. акред. та лік.-інтерн. / Ждан В.М., Скрипніков А.М., Животовська Л.В. та ін. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2014. 255 с.

9. Турецька Х., Гурська Т. Патопсихологія: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2015. 160 с

Практичне заняття № 2. (2 год.)

Тема: Патопсихологія як сфера діяльності практичного психолога..

Питання для обговорення:

1. Основні принципи патопсихологічного обстеження.
2. Порядок проведення патопсихологічного дослідження.
3. Схема патопсихологічного обстеження
4. Методи дослідження в патопсихології, їхня класифікація, особливості застосування.

Література:

1. Вітенко І.С. Медична психологія. Київ. Здоров'я, 2007. 208с.
2. Діденко С. В. Клінічна психологія. Словник-довідник. Київ. Академвидав, 2012. 320 с.
3. Кричковська Т. Д. Психологія аномального розвитку : навч. посіб. Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. Київ : КНТ. 2016. 163с .
4. Максименко С. Д. , Цехмістер Я. В., Коваль І. А. , Максименко К. С. Медична психологія : підручник / за загальною ред. С. Д. Максименка. 2-е вид. Київ : Слово, 2014. 516 с.
5. Максименко С.Д., Чуприков А.П., Прокопович Є.М. та ін.. Патопсихологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавництво ТОВ "КММ", 2010, 210 с.
6. Мартинюк І. А. Патопсихологія. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 208 с.
7. Ніконенко Ю.П. Клінічна психологія: Навчальний посібник. Вид. КНТ Київ, 2016, 369 с.
8. Основи медичної психології : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рів. акред. та лік.-інтерн. / Ждан В.М., Скрипніков А.М., Животовська Л.В. та ін. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2014. 255 с.
9. Турецька Х., Гурська Т. Патопсихологія: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2015. 160 с

Практичне заняття № 3. (2 год.)

Тема: Основні патопсихологічні синдроми.

Питання для обговорення:

1. Властивості та закономірності відчуттів.

2.Класифікація порушень, основні критерії їх диференціації. Чинники, що впливають на виникнення цих порушень.

3.Види патопсихологічних розладів при порушеннях сприйняття і їхнє патопсихологічне обґрунтування.

4. Методи дослідження відчуттів і сприймання.

Література:

1. Вітенко І.С. Медична психологія. Київ. Здоров'я, 2007. 208с.
2. Діденко С. В. Клінічна психологія. Словник-довідник. Київ. Академвадав, 2012. 320 с.
3. Кричківська Т. Д. Психологія аномального розвитку : навч. посіб. Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. Київ : КНТ. 2016. 163с .
4. Максименко С. Д. , Цехмістер Я. В., Коваль І. А. , Максименко К. С. Медична психологія : підручник / за загальною ред. С. Д. Максименка. 2-е вид. Київ : Слово, 2014. 516 с.
5. Максименко С.Д., Чуприков А.П., Прокопович Є.М. та ін.. Патопсихологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавництво ТОВ «КММ», 2010, 210 с.
6. Мартинюк І. А. Патопсихологія. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 208 с.
7. Ніконенко Ю.П. Клінічна психологія: Навчальний посібник. Вид. КНТ Київ, 2016, 369 с.
8. Основи медичної психології : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рів. акред. та лік.-інтерн. / Ждан В.М., Скрипніков А.М., Животовська Л.В. та ін. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2014. 255 с.
9. Турецька Х., Гурська Т. Патопсихологія: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2015. 160 с

Практичне заняття № 4. (2 год.)

Тема: Шизофренічний патопсихологічний синдром.

Питання для обговорення:

- 1.Види пам'яті, їхня класифікація.
- 2.Патопсихологія пам'яті. Кількісні і якісні порушення пам'яті. Психологічний аспект порушень безпосередньої пам'яті (корсаківський синдром, прогресуюча амнезія), динаміки мнестичної діяльності, опосередкованої пам'яті, мотиваційного компоненту пам'яті.
- 3.Особливості порушення пам'яті при психічних захворюваннях органічного генезу.

Література:

1. Вітенко І.С. Медична психологія. Київ. Здоров'я, 2007. 208с.
2. Діденко С. В. Клінічна психологія. Словник-довідник. Київ. Академвадав, 2012. 320 с.
3. Кричківська Т. Д. Психологія аномального розвитку : навч. посіб. Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. Київ : КНТ. 2016. 163с .

4. Максименко С. Д., Цехмістер Я. В., Коваль І. А., Максименко К. С. Медична психологія : підручник / за загальною ред. С. Д. Максименка. 2-е вид. Київ : Слово, 2014. 516 с.

5. Максименко С.Д., Чуприков А.П., Прокопович Є.М. та ін.. Патопсихологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавництво ТОВ «КММ», 2010, 210 с.

6. Мартинюк І. А. Патопсихологія. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 208 с.

7. Ніконенко Ю.П. Клінічна психологія: Навчальний посібник. Вид. КНТ Київ, 2016, 369 с.

8. Основи медичної психології : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рів. акред. та лік.-інтерн. / Ждан В.М., Скрипніков А.М., Животовська Л.В. та ін. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2014. 255 с.

9. Турецька Х., Гурська Т. Патопсихологія: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2015. 160 с

Практичне заняття № 5. (2 год.)

Тема: Органічний патопсихологічний синдром.

Питання для обговорення:

1. Сучасні психологічні концепції про механізми порушень мислення.
2. Характеристика патопсихологічної структури порушень мислення при психічних захворюваннях.
3. Розлади мовлення.
4. Основні методи дослідження порушень пам'яті, мислення, мовлення.

Література:

1. Вітенко І.С. Медична психологія. Київ. Здоров'я, 2007. 208с.
2. Діденко С. В. Клінічна психологія. Словник-довідник. Київ. Академвидав, 2012. 320 с.
3. Кричківська Т. Д. Психологія аномального розвитку : навч. посіб. Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. Київ : КНТ. 2016. 163с .
4. Максименко С. Д., Цехмістер Я. В., Коваль І. А., Максименко К. С. Медична психологія : підручник / за загальною ред. С. Д. Максименка. 2-е вид. Київ : Слово, 2014. 516 с.
5. Максименко С.Д., Чуприков А.П., Прокопович Є.М. та ін.. Патопсихологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавництво ТОВ «КММ», 2010, 210 с.
6. Мартинюк І. А. Патопсихологія. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 208 с.
7. Ніконенко Ю.П. Клінічна психологія: Навчальний посібник. Вид. КНТ Київ, 2016, 369 с.
8. Основи медичної психології : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рів. акред. та лік.-інтерн. / Ждан В.М., Скрипніков А.М., Животовська Л.В. та ін. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2014. 255 с.
9. Турецька Х., Гурська Т. Патопсихологія: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2015. 160 с

Практичне заняття № 6. (2 год.)

Тема: Олігофренічний патопсихологічний синдром.

Питання для обговорення:

1. Види, властивості та функції емоцій.
2. Афективні стани. Фізіологічний та патологічний афект.
3. Маніакальний синдром. Депресивний синдром.
4. Психологічні механізми вольових порушень..
5. Методики дослідження порушень емоційної та вольової сфери.

Література:

1. Вітенко І.С. Медична психологія. Київ. Здоров'я, 2007. 208с.
2. Діденко С. В. Клінічна психологія. Словник-довідник. Київ. Академвадав, 2012. 320 с.
3. Кричківська Т. Д. Психологія аномального розвитку : навч. посіб. Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. Київ : КНТ. 2016. 163с .
4. Максименко С. Д. , Цехмістер Я. В., Коваль І. А. , Максименко К. С. Медична психологія : підручник / за загальною ред. С. Д. Максименка. 2-е вид. Київ : Слово, 2014. 516 с.
5. Максименко С.Д., Чуприков А.П., Прокопович Є.М. та ін.. Патопсихологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавництво ТОВ «КММ», 2010, 210 с.
6. Мартинюк І. А. Патопсихологія. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 208 с.
7. Ніконенко Ю.П. Клінічна психологія: Навчальний посібник. Вид. КНТ Київ, 2016, 369 с.
8. Основи медичної психології : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рів. акред. та лік.-інтерн. / Ждан В.М., Скрипніков А.М., Животовська Л.В. та ін. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2014. 255 с.
9. Турецька Х., Гурська Т. Патопсихологія: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2015. 160 с

Практичне заняття № 7. (2 год.)

Тема: Особистісно-аномальний патопсихологічний синдром.

Питання для обговорення:

1. Поняття свідомості у філософії, психології і психіатрії.
2. Психологічна характеристика окремих видів порушення свідомості: оглушення, анероїд, делірії, затьмарення, псевдодеменції.
3. Порушення самосприйняття. Деперсоналізація. Методичні можливості вивчення порушень свідомості і самосвідомості.
4. Порушення об'єму, спрямованості уваги, надмірна тугорухливість, виснажуваність уваги.
5. Основні методи дослідження порушень уваги.

Література:

1. Вітенко І.С. Медична психологія. Київ. Здоров'я, 2007. 208с.

2. Діденко С. В. Клінічна психологія. Словник-довідник. Київ. Академвадав, 2012. 320 с.
3. Кричковська Т. Д. Психологія аномального розвитку : навч. посіб. Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. Київ : КНТ. 2016. 163с .
4. Максименко С. Д. , Цехмістер Я. В., Коваль І. А. , Максименко К. С. Медична психологія : підручник / за загальною ред. С. Д. Максименка. 2-е вид. Київ : Слово, 2014. 516 с.
5. Максименко С.Д., Чуприков А.П., Прокопович Є.М. та ін.. Патопсихологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавництво ТОВ “КММ”, 2010, 210 с.
6. Мартинюк І. А. Патопсихологія. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 208 с.
7. Ніконенко Ю.П. Клінічна психологія: Навчальний посібник. Вид. КНТ Київ, 2016, 369 с.
8. Основи медичної психології : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рів. акред. та лік.-інтерн. / Ждан В.М., Скрипніков А.М., Животовська Л.В. та ін. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2014. 255 с.
9. Турецька Х., Гурська Т. Патопсихологія: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2015. 160 с

Практичне заняття № 8. (2 год.)

Тема: Синдром психогенної дезорганізації психічної діяльності.

Питання для обговорення:

1. Патопсихологічні прояви порушень особистості.
2. Основні методичні прийоми дослідження порушень особистості в патопсихології.
3. Причини порушень особистісного розвитку з погляду різноманітних теорій. Погляди С.Грофа, З.Фройда, Е.Берна, Ф.Зімбардо, Е.Ейдеміллера та ін.

Література:

1. Вітенко І.С. Медична психологія. Київ. Здоров'я, 2007. 208с.
2. Діденко С. В. Клінічна психологія. Словник-довідник. Київ. Академвадав, 2012. 320 с.
3. Кричковська Т. Д. Психологія аномального розвитку : навч. посіб. Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. Київ : КНТ. 2016. 163с .
4. Максименко С. Д. , Цехмістер Я. В., Коваль І. А. , Максименко К. С. Медична психологія : підручник / за загальною ред. С. Д. Максименка. 2-е вид. Київ : Слово, 2014. 516 с.
5. Максименко С.Д., Чуприков А.П., Прокопович Є.М. та ін.. Патопсихологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавництво ТОВ “КММ”, 2010, 210 с.
6. Мартинюк І. А. Патопсихологія. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 208 с.
7. Ніконенко Ю.П. Клінічна психологія: Навчальний посібник. Вид. КНТ Київ, 2016, 369 с.

8. Основи медичної психології : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рів. акред. та лік.-інтерн. / Ждан В.М., Скрипніков А.М., Животовська Л.В. та ін. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2014. 255 с.

9. Турецька Х., Гурська Т. Патопсихологія: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2015. 160 с

Практичне заняття № 9. (2 год.)

Тема: Афективно - ендогенний патопсихологічний синдром.

Питання для обговорення:

1. Поняття дизонтогенії. Основні різновиди психічного дизонтогенезу.
2. Порушення психічного розвитку дітей різного віку (немовлят, раннього та дошкільного віку, молодшого шкільного, підліткового та юнацького віку).
3. Психологічні особливості і психічні розлади осіб зрілого, похилого і старечого віку.

Література:

1. Вітенко І.С. Медична психологія. Київ. Здоров'я, 2007. 208с.
2. Діденко С. В. Клінічна психологія. Словник-довідник. Київ. Академвидав, 2012. 320 с.
3. Кричківська Т. Д. Психологія аномального розвитку : навч. посіб. Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. Київ : КНТ. 2016. 163с .
4. Максименко С. Д. , Цехмістер Я. В., Коваль І. А. , Максименко К. С. Медична психологія : підручник / за загальною ред. С. Д. Максименка. 2-е вид. Київ : Слово, 2014. 516 с.
5. Максименко С.Д., Чуприков А.П., Прокопович Є.М. та ін.. Патопсихологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавництво ТОВ “КММ”, 2010, 210 с.
6. Мартинюк І. А. Патопсихологія. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 208 с.
7. Ніконенко Ю.П. Клінічна психологія: Навчальний посібник. Вид. КНТ Київ, 2016, 369 с.
8. Основи медичної психології : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рів. акред. та лік.-інтерн. / Ждан В.М., Скрипніков А.М., Животовська Л.В. та ін. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2014. 255 с.
9. Турецька Х., Гурська Т. Патопсихологія: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2015. 160 с

Практичне заняття № 10. (2 год.)

Тема: Порушення психічного розвитку у дітей.

Питання для обговорення:

1. Поняття поведінки, що відхиляється.
2. Способи взаємодії індивіда з реальністю.
3. Клініко – фізіологічні основи девіантної поведінки.
4. Соціально – психологічні фактори девіантної поведінки.
5. Поняття делінквентної та адиктивної поведінки.

Література:

1. Вітенко І.С. Медична психологія. Київ. Здоров'я, 2007. 208с.
2. Діденко С. В. Клінічна психологія. Словник-довідник. Київ. Академвадав, 2012. 320 с.
3. Кричковська Т. Д. Психологія аномального розвитку : навч. посіб. Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. Київ : КНТ. 2016. 163с .
4. Максименко С. Д. , Цехмістер Я. В., Коваль І. А. , Максименко К. С. Медична психологія : підручник / за загальною ред. С. Д. Максименка. 2-е вид. Київ : Слово, 2014. 516 с.
5. Максименко С.Д., Чуприков А.П., Прокопович Є.М. та ін.. Патопсихологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавництво ТОВ «КММ», 2010, 210 с.
6. Мартинюк І. А. Патопсихологія. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 208 с.
7. Ніконенко Ю.П. Клінічна психологія: Навчальний посібник. Вид. КНТ Київ, 2016, 369 с.
8. Основи медичної психології : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. ІV рів. акред. та лік.-інтерн. / Ждан В.М., Скрипніков А.М., Животовська Л.В. та ін. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2014. 255 с.
9. Турецька Х., Гурська Т. Патопсихологія: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2015. 160 с

Самостійна робота

Протягом навчального семестру слухачам необхідно готуючись до кожного заняття вести тематичний тезаурус (упорядкований комплекс базових понять за дисципліною) зміст якого визначається на кожному лекційному занятті.

Готуючись до тем слухачам необхідно підготувати есе на запропоновані теми. З метою уникнення плутанини у розумінні завдання в межах нашої дисципліни під есе ми розуміємо прозаїчний твір невеликого обсягу і вільної композиції, що виражає індивідуальні враження та міркування з конкретного приводу чи питання і явно не претендує на визначальне або вичерпне трактування предмета.

Слово "есе" увійшло в українську мову з французької та історично сходить до латинського слова *exagium* (зважування). Французьке *essai* можна буквально перекласти словами досвід, проба, спроба, начерк, нарис.

Можна виділити деякі загальні ознаки (особливості) есе, які зазвичай перераховуються в енциклопедіях і словниках:

1. невеликий обсяг

Будь-яких жорстких меж, звичайно, не існує. Обсяг - від трьох до семи сторінок комп'ютерного тексту. Наприклад, у Гарвардській школі бізнесу часто пишуться есе всього на двох сторінках. У російських університетах допускається обсяг до десяти сторінок.

2. Конкретна тема і підкреслено суб'єктивна її трактування

Тема есе завжди конкретна. Воно не може містити багато тем чи ідей (думок), і відображає тільки один варіант, одну думку. І розвиває її. Це відповідь на одне питання.

3. Вільна композиція - важлива особливість жанру.

Дослідники відзначають, що есе за своєю природою влаштовано так, що не терпить ніяких формальних рамок. Воно нерідко будується всупереч законам логіки, підпорядковується довільним асоціаціям, керується принципом "Все навпаки".

4. Невимушеність розповіді.

Автору такого твору важливо встановити довірчий стиль спілкування з читачем; щоб бути зрозумілим, він уникає навмисно ускладнених, неясних, зайво строгих побудов. Дослідники відзначають, що хороше есе може написати тільки той, хто вільно володіє темою, бачить її з різних сторін і готовий пред'явити читачеві не вичерпний, але багатоаспектний погляд на явище, яке стало відправною точкою його роздумів.

5. Схильність до парадоксів

Есе покликане здивувати читача (слухача) - це, на думку багатьох дослідників, його обов'язкова якість. Відправною точкою для роздумів, нерідко є афористичний, яскраве висловлювання або парадоксальне визначення, буквально зіштовхують на перший погляд безперечні, але взаємовиключні один одного твердження, характеристики, тези.

6. Внутрішнє смислове єдність

Можливо, це один з парадоксів жанру. Вільне по композиції, орієнтоване на суб'єктивність, твір водночас володіє внутрішнім смисловим єдністю, тобто

узгодженістю ключових тез і тверджень, внутрішньою гармонією аргументів і асоціацій, несуперечливістю тих суджень, в яких виражена особистісна позиція автора.

7. *Орієнтація на розмовну мову*

У той же час необхідно уникати вживання сленгу, шаблонних фраз, скорочення слів, надто легковажного тону. Мова, що вживається при написанні, повинна сприйматися серйозно.

Важливо визначити (усвідомити) тему, бажаний обсяг і цілі кожного параграфа.

Почніть з головної ідеї або яскравої фрази. Завдання - відразу захопити увагу читача (слухача). Тут часто застосовується порівняльна алегорія, коли несподіваний факт або подію зв'язується з основною темою.

Правила написання есе

- З формальних правил можна назвати тільки одне - наявність заголовка.
- Внутрішня структура може бути довільною. Оскільки це мала форма письмової роботи, то не потрібно обов'язкове повторення висновків наприкінці, вони можуть бути включені в основний текст або в заголовок.
- Аргументація може передувати формулюванню проблеми. Формулювання проблеми може збігатися з остаточним висновком.
- На відміну від реферату, який адресований будь-якому читачеві, тому починається з "Я хочу розповісти про ...", а закінчується "Я прийшов до наступних висновків ...", есе - це репліка, адресована підготовленому читачеві (слухачеві). Тобто людині, яка в загальних рисах вже представляє, про що піде мова. Це дозволяє автору зосередитися на розкритті нового і не захаращувати виклад службовими деталями.

Помилки.

На відміну від тестів, есе не припускають формату multiple - choice (коли вам на вибір пропонується кілька варіантів відповіді). Написання не обмежена за часом, ви можете переписувати його багато разів, попросити друзів прочитати його. Скористайтеся всіма можливостями і постарайтеся уникнути поширених помилок.

1. Погана перевірка.

Не думайте, що можна обмежитися лише перевіркою правопису. Перечитайте і переконайтеся в тому, що там немає будь-яких двозначних виразів, невдалих обертів і т. д.

2. Стомлюючі передмови. Недостатня кількість деталей.

Занадто часто цікаве есе програє в тому, що являє собою перерахування тверджень без ілюстрації їх прикладами. Для нього характерні звичайні кліше: важливість старанної роботи і завзятості, навчання на помилках і т. д.

3. Багатослівність.

Есе обмежені певною кількістю слів, тому необхідно розумно розпорядитися цим обсягом. Іноді це означає відмову від якихось ідей або подробиць, особливо,

якщо вони вже десь згадувалися або не мають безпосереднього відношення до справи. Такі речі тільки відволікають увагу і затьмарюють основну тему.

4. Довгі фрази.

Чим довше речення, тим краще - так вважають деякі студенти. Однак це далеко від істини. Довгі фрази ще не доводять правоту автора, а короткі речення часто робляють більший ефект. Найкраще, коли довгі фрази чергуються з короткими. Спробуйте прочитати есе вголос. Якщо відчуєте, що у вас перехоплює подих, розбийте параграф на дрібніші абзаци.

Коли ви закінчите писати, зробіть таку вправу. Присвойте кожному абзацу букву: або S (short), або M (medium), або L (long). S - менше 10 слів, M - менше 20 слів, L - 20 і більше слів.

Правильним є наступний або схожий порядок букв - MSMLM S.

Неправильним є така послідовність: SSSMLL L.

Не перевантажуйте есе.

Уникнувши подібних поширених помилок, ви зможете запевнити викладача у вашій компетентності у запропонованій темі.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання мають на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які слухачі отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці (аналітичні, контрольні, творчі роботи, у т. ч. підготовка конспектів, міні-доповідей, рефератів, опорних схем тощо).

Індивідуальні завдання виконуються слухачами самостійно під керівництвом викладача. Під час вивчення навчальної дисципліни «Патопсихологія з основами психогігієни та психотерапії» студентам пропонується виконання окремого виду наукової діяльності за вибором, наприклад, участь у наукових конференціях, олімпіадах, конкурсах з психології тощо.

Для обов'язкового виконання слухачам пропонується виконати такий вид позааудиторної індивідуальної роботи як індивідуальне науково-дослідне завдання, а саме *творчу роботу*.

Метою творчої роботи є самостійний вибір та опанування одного із запропонованих питань, а також систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу в цілому.

№ з/п	Завдання
1	Співвідношення патопсихології і психопатології.
2	Знайти кілька визначень поняття «діагноз» з різних джерел, види діагнозів, вимоги до складання діагнозу
3	Характеристика патопсихологічних симптомів та синдромів у роботах Б.В.Зейгарнік
4	Клініко-психологічний аналіз шизофренії
5	Структура та методи психологічної діагностики органічного патопсихологічного синдрому
6	Зміст олігофренічного патопсихологічного синдрому
7	Основні діагностичні критерії розладів особистості
8	Основні прояви та умови виникнення психогенної дезорганізації психічної діяльності
9	Обсесивно-компульсивний розлад особистості
10	Патопсихологічна характеристика порушень емоційно-вольової сфери особистості

Орієнтовна структура творчої роботи має передбачати наявність:

- *вступу* – зазначається тема та її актуальність, мета та завдання роботи;
- *теоретичного обґрунтування* - виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;
- *основних результатів індивідуального завдання та їх обговорення* - подаються якісні результати роботи, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її творчий аналіз тощо;

- висновків (із наведенням особистої думки слухача стосовно розглянутого питання);
- списку використаної літератури;
- додатків (за необхідності).

Порядок подання та захист індивідуального науково-дослідного завдання:

1. Звіт про виконання творчої роботи подається у вигляді скріплених аркушів формату А4 (реферату) з титульною сторінкою стандартного зразка і внутрішнім наповненням із зазначенням усіх позицій змісту завдання (за об'ємом до 10 арк.)

2. Творча робота подається викладачу, який проводить семінарські, лабораторні та практичні заняття з даної дисципліни за тиждень до семестрового контролю.

3. Оцінка за творчу роботу виставляється на заключному занятті (практичному, семінарському тощо) з навчальної дисципліни на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом індивідуального завдання. Можливий захист завдання шляхом усного звіту слухача про виконану роботу (до 5 хв.).

Методи навчання

Лекції із застосуванням презентацій, лекції-діалоги, дебати, дискусії, круглі столи, рольові і ділові ігри, кейс-стаді, вправи.

Методи контролю

поточні опитування на семінарських та практичних заняттях, оцінка якості виконання практичних завдань, тестові завдання (модульний контроль), підсумкова творча та наукова робота. До підсумкового контрольного випробування допускаються студенти, що прослухали лекційний курс, брали активну участь у практичних заняттях і захистили творчу роботу із запропонованої теми.

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Студент не бере участі в практичному занятті, є лише спостерігачем.
	1-5 бал	Володіє навчальним матеріалом з теми кожного модуля Відповіді на запитання неповні, невпевнені.
	6-10 балів	Вільно володіє навчальним матеріалом, наводить приклади, самостійно добирає додаткову інформацію з теми практичного заняття
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	0 балів	Студент не виконав індивідуальне навчально-дослідне завдання
	2 бал	Студент виконав індивідуальне навчально-дослідне завдання, але не володіє матеріалом вільно, зміст ІНДЗ розкрито з незначними помилками.

	4 бали	Студент виконав індивідуальне навчально-дослідне завдання, вільно володіє матеріалом, зміст ІНДЗ розкрито повністю.
Контрольна модульна робота	0 балів	Відповіді на запитання неправильні.
	1 бал	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях.
	2 бали	Відповіді на запитання правильні, повні, обґрунтовані, логічно побудовані.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

бали	Критерії
0 балів	Відповіді на запитання відсутні.
1-5 балів	Відповіді на запитання неповні, невпевнені. Відсутні приклади практичного використання.
6-10 балів	Студент не вміє логічно думати, робити власні висновки. Відповіді на запитання формальні, книжкові. Не наведено прикладів практичного використання в освітньому процесі
11-15 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Студент намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в освітньому процесі.
16-20 балів	Студент вміє розмірковувати, робити власні висновки. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90 – 100 А)	<p>Здобувач вищої освіти <i>має ґрунтовні знання</i> про зміст основних понять та категорій патопсихології; сутність патопсихологічних явищ та процесів; психологічні закономірності розпаду психічної діяльності людини;</p> <p>зміст та прояви основних патопсихологічних синдромів;</p> <p>патопсихологічний аналіз порушень розвитку дітей;</p> <p>основні, принципи, методи та засоби діяльності патопсихолога;</p> <p>основи патопсихологічного дослідження особистості.</p> <p><i>На високому рівні визначає</i> інформацію, необхідну для визначення цілей психологічного втручання, самостійно або в кооперації з колегами розробляє програми втручання з урахуванням нозологічних і індивідуально-психологічних характеристик</p> <p><i>Усні відповіді повні, логічні й обґрунтовані.</i></p> <p><i>На високому рівні вміє:</i> вільно користуватися поняттями та категоріями, що розкривають суть предмету; використовувати психологічні методи та засоби роботи патопсихолога; проводити</p>

	<p>патопсихологічне обстеження особистості та правильно інтерпретувати одержані дані; складати патопсихологічний висновок за результатами обстеження хворих.</p> <p><i>На високому рівні виявляє здатність до продуктивного (абстрактного, образного, дискурсивного, креативного) мислення; до самостійного пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел; ідентифікувати, формулювати та розв'язувати проблеми. Розуміє й усвідомлює обґрунтовані рішення і діє відповідно до морально-етичних і правових норм.</i></p> <p><i>На високому рівні вміє планувати, прогнозувати і передбачати наслідки своїх дій.</i></p> <p><i>Виявляє творчий підхід до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими потребами відповідно до їхніх можливостей (інклюзивна освіта).</i></p>
<p>Добре (82-89 В)</p>	<p><i>Здобувач вищої освіти має достатні знання про зміст основних понять та категорій патопсихології; сутність патопсихологічних явищ та процесів; психологічні закономірності розпаду психічної діяльності людини; зміст та прояви основних патопсихологічних синдромів; патопсихологічний аналіз порушень розвитку дітей; основні, принципи, методи та засоби діяльності патопсихолога; основи патопсихологічного дослідження особистості.</i></p> <p><i>Усні відповіді повні, логічні, натомість не завжди обґрунтовані.</i></p> <p><i>На достатньому рівні володіє вміннями:</i></p> <p><i>вільно користуватися поняттями та категоріями, що розкривають суть предмету; використовувати психологічні методи та засоби роботи патопсихолога; проводити патопсихологічне обстеження особистості та правильно інтерпретувати одержані дані; складати патопсихологічний висновок за результатами обстеження хворих.</i></p> <p><i>проте подекуди не може визначати та удосконалювати форми та зміст корекційного процесу, спрямованого на подолання порушень психології;</i></p> <p><i>Загалом здатний до продуктивного (абстрактного, образного, дискурсивного, креативного) мислення.</i></p> <p><i>Виявляє здатність до самостійного пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, натомість під час формулювання та розв'язування проблеми <i>припускається незначних помилок.</i></i></p> <p><i>Достатньо усвідомлено приймає обґрунтовані рішення і діє відповідно до морально-етичних і правових норм <i>однак не досить чітко.</i></i></p> <p><i>Обізнаний з індивідуальним і диференційованим розвитком дітей раннього і дошкільного віку з особливими потребами відповідно до їхніх можливостей (інклюзивна освіта).</i></p>

	<p><i>У цілому вміє складати патопсихологічний висновок за результатами обстеження хворих, але потребує незначної допомоги з боку викладача.</i></p>
<p>Добре (74-81 C)</p>	<p><i>Здобувач вищої освіти має знання про зміст основних понять та категорій патопсихології; сутність патопсихологічних явищ та процесів; історичні аспекти її становлення; у визначенні інформації, необхідної для визначення цілей психологічного втручання <i>припускається певних помилок</i>;</i></p> <p><i>Визначення клінічної типології і психолого-педагогічної характеристики контингенту, який займається патопсихологією викликає певні труднощі.</i></p> <p><i>Усні відповіді повні, логічні, натомість не завжди обґрунтовані. На середньому рівні володіє вміннями:</i></p> <p><i>вільно користуватися поняттями та категоріями, що розкривають суть предмету; використовувати психологічні методи та засоби роботи патопсихолога; проводити патопсихологічне обстеження особистості та правильно інтерпретувати одержані дані; складати патопсихологічний висновок за результатами обстеження хворих.</i></p> <p><i>Натомість визначення та удосконалення форми і змісту корекційного процесу, спрямованого на подолання порушень психології викликає певні труднощі;</i></p> <p><i>Усні відповіді цілком логічні, проте не завжди повні й аргументовані.</i></p> <p><i>Здатний до продуктивного (абстрактного, образного, дискурсивного, креативного) мислення.</i></p> <p><i>Не завжди виявляє здатність до самостійного пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, не вміє чітко формулювати та розв'язувати проблеми.</i></p> <p><i>Здатний усвідомлено приймати обґрунтовані рішення однак не досить чітко діє відповідно до морально-етичних і правових норм.</i></p> <p><i>Не завжди вміє складати патопсихологічний висновок за результатами обстеження хворих, та потребує незначної допомоги з боку викладача.</i></p>
<p>Задовільно (64-73 D)</p>	<p><i>Здобувач вищої освіти має недостатні знання про зміст основних понять та категорій патопсихології; сутність патопсихологічних явищ та процесів; психологічні закономірності розпаду психічної діяльності людини; зміст та прояви основних патопсихологічних синдромів; патопсихологічний аналіз порушень розвитку дітей; основні, принципи, методи та засоби діяльності патопсихолога; основи патопсихологічного дослідження особистості, <i>припускається значних помилок</i>;</i></p> <p><i>Усні відповіді не повні, здобувач вищої освіти ускладнюється в їх обґрунтуванні.</i></p>

	<p><i>На задовільному рівні володіє вміннями вільно користуватися поняттями та категоріями, що розкривають суть предмету; використовувати психологічні методи та засоби роботи патопсихолога; проводити патопсихологічне обстеження особистості та правильно інтерпретувати одержані дані; складати патопсихологічний висновок за результатами обстеження хворих. аналіз та обробка інформації з різних джерел викликає труднощі; практично не виявляє здатності ідентифікувати, формулювати та розв'язувати проблеми.</i></p> <p><i>Загалом здатний до обґрунтованих рішень, проте у плануванні і прогнозуванні своїх дій потребує значної допомоги.</i></p> <p><i>Не виявляє творчого підходу при складанні патопсихологічного висновку за результатами обстеження хворих.</i></p>
<p>Задовільно (60-63 E)</p>	<p><i>Здобувач вищої освіти на репродуктивному рівні має знання про основні поняття категоріального апарату, принципи, завдання і методи діяльності патопсихолога;</i></p> <p><i>у визначенні основних показників психологічних закономірностей розпаду психічної діяльності людини припускається суттєвих помилок;</i></p> <p><i>визначення психологічних методів та засобів роботи патопсихолога викликає значні труднощі.</i></p> <p><i>Усні відповіді не повні й не обґрунтовані.</i></p> <p><i>На низькому рівні володіє вміннями вільно користуватися поняттями та категоріями, що розкривають суть предмету; використовувати психологічні методи та засоби роботи патопсихолога; проводити патопсихологічне обстеження особистості та правильно інтерпретувати одержані дані викликає значні труднощі;</i></p> <p><i>не виявляє здатності визначати та удосконалювати форми та зміст корекційного процесу, спрямованого на подолання порушень психології. Практично не виявляє здатності до продуктивного (абстрактного, образного, дискурсивного, креативного) мислення; до самостійного пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел;</i></p> <p><i>Не вміє ідентифікувати, формулювати та розв'язувати проблеми</i></p> <p><i>Виявляє низьку здатність до обґрунтованих рішень, проте у плануванні і прогнозуванні своїх дій потребує суттєвої допомоги.</i></p> <p><i>Не вміє складати патопсихологічний висновок за результатами обстеження хворих</i></p>

Засобами діагностування результатів навчання виступають контрольні модульні роботи, усне опитування, індивідуальні навчально-дослідні завдання (есе, презентації, рецензії, сценарії), екзамен.

Розподіл балів, які отримують студенти за результатами поточного і підсумкового контролю

Поточний контроль (практичні (семінарські, лабораторні) заняття, самостійна робота, контрольні модульні роботи навчально-дослідні завдання тощо)			Екзамен	Сума
Модулі	Бали	Разом		
Змістовий модуль 1. Загальні питання патопсихології			0-20	0-100
Тема 1.	0-10	0-20		
Тема 2.	0-10			
Змістовий модуль 2. Корекційна робота з різними патопсихологічними синдромами				
Тема 3	0-10	0-80		
Тема 4	0-10			
Тема 5	0-10			
Тема 6	0-10			
Тема 7	0-10			
Тема 8	0-10			
Тема 9	0-10			
Тема 10	0-10			

Питання до самоконтролю:

1. Предмет, особливості та завдання патопсихології та психіатрії..
2. Місце патопсихології в системі наук.
3. Патопсихологія і психіатрія як дві галузі знання, що мають спільний об'єкт, але різний предмет вивчення.
4. Патопсихологія і медична психологія.
5. Поняття «патопсихологія» і «психопатологія», їх відмінності.
6. Історія розвитку патопсихології та психіатрії.
7. Вплив психіатричних концепцій на становлення патопсихології (В.М. Бехтерев, С.С. Корсаков, Е. Крепелін, Е. Блейлер та ін.).
8. Внесок Б.В. Зейгарник до патопсихології
9. Принципи побудови патопсихологічного обстеження
10. Умови застосування психодіагностичних методів.
11. Порядок проведення патопсихологічного дослідження.
12. Схема патопсихологічного обстеження дітей певної вікової категорії.
13. Методи дослідження в патопсихології, їхня класифікація, особливості застосування.
14. Значення патопсихологічних досліджень для теоретичних питань психіатрії і методологічних питань психології.
15. Метод спостереження в психопатології
16. Бесіда: інтерв'ю, збір і аналіз анамнезу.
17. Приладові психофізіологічні і апаратурні методики.
18. Класифікація психічних хвороб.
19. Методи дослідження структурних компонентів особистості.
20. Проективні методи в патопсихології.
21. Патопсихологічний експеримент.
22. Особливості проведення патопсихологічного експерименту.
23. Розлади відчуття і сприймання
24. Класифікація порушень відчуттів (анестезії, гіперестезії, сенестопатії, синестезії, парестезії), основні критерії їх диференціації.
25. Види патопсихологічних розладів при порушеннях сприйняття
26. Агнозії, ілюзії, галюцинації, ейдетизм, дереалізаційні розлади, порушення сприймання часу.
27. Методи дослідження відчуттів і сприймання.
28. Патопсихологія пам'яті.
29. Кількісні і якісні порушення пам'яті.
30. Особливості порушення пам'яті при психічних захворюваннях органічного генезу.
31. Методики дослідження розладів пам'яті.
32. Сучасні психологічні концепції про механізми порушень мислення.
33. Порушення операціонального аспекту мислення.
34. Порушення особистісного компоненту мислення.
35. Порушення динаміки діяльності мислення.

36. Характеристика патопсихологічної структури порушень мислення при психічних захворюваннях (шизофренії, епілепсії, енцефаліті, деменції).

37. Розлади мовлення (афазії, дизартрії, мутизм).

38. Основні методи дослідження порушень пам'яті, мислення, мовлення

39. Особливості порушення пам'яті при психічних захворюваннях органічного генезу.

40. Психологія мислення. Теорії мислення.

41. Основні операції мислення.

42. Клінічна і психологічна феноменологія порушень мислення, основні критерії їх диференціації.

43. Сучасні психологічні концепції про механізми порушень мислення.

44. Порушення операціонального аспекту мислення.

45. Порушення особистісного компоненту мислення.

46. Порушення динаміки діяльності мислення.

47. Порушення процесу саморегуляції пізнавальної діяльності.

48. Характеристика патопсихологічної структури порушень мислення при психічних захворюваннях (шизофренії, епілепсії, енцефаліті, деменції).

49. Патопсихологічні прояви порушень особистості.

50. Порушення структури ієрархії мотивів.

51. Формування патологічних потреб і мотивів.

52. Порушення смислоутворення.

53. Порушення саморегуляції і опосередкування.

54. Порушення критичності і спонтанності поведінки.

55. Порушення формування характерологічних особливостей особистості.

56. Поняття свідомості у філософії, психології і психіатрії.

57. Поняття «ясної» і «потьмареної» свідомості.

58. «Змінені» стани свідомості.

59. Психологічна характеристика окремих видів порушення свідомості.

60. Порушення самосвідомості, їхнє місце в загальній картині порушень психічної діяльності.

61. Проблема несвідомого в патопсихології.

62. Роль взаємодії свідомості і несвідомого у формуванні психічної патології.

63. Методи дослідження порушень мислення в патопсихології.

64. Порушення психічного розвитку дітей різного віку (немовлят, раннього та дошкільного віку, молодшого шкільного, підліткового та юнацького віку).

65. Психологічні особливості і психічні розлади осіб зрілого, похилого і старечого віку.

66. Мінімальна мозкова дисфункція. Міжпівкульова дисфункція.

67. Порушення мовлення.

68. Епілепсія.

69. Аутичні розлади.

70. Психологічна сутність психопатій.

71. Психологічні особливості та внутрішньоособистісний конфлікт при неврозах.

72. Поняття девіантної поведінки.

73. Поняття делінквентної та адиктивної поведінки
74. Основні форми поведінки, що відхиляється (пияцтво, алкоголізм, токсикоманія, наркоманія, агресивна поведінка, суїцид, порушення їстівної поведінки, розлад потягів)
75. Сексуальні девіації (парафілії).
76. Причини формування та профілактика девіантної поведінки.
77. Поняття дизонтогенії.
78. Основні різновиди психічного дизонтогенезу.
79. Психологічні втручання (інтервенції).
80. Клініко – психологічні та психотерапевтичні втручання.
81. Психологічна корекція.
82. Психологічне консультування.
83. Загальне уявлення про основні напрями психотерапії.
84. Психодинамічний напрям.
85. Поведінковий напрям.
86. Екзистенційно-гуманістичний напрям.
87. Сімейна психотерапія і сімейне консультування.
88. Групова психотерапія.
89. Загальні принципи організації медико – психологічної допомоги.
90. Особливості роботи патопсихолога в закладах, що надають психіатричну допомогу.
91. Взаємодія психолога і лікаря – психотерапевта при проведенні психотерапії.
92. Особливості організації роботи психолога в медичних закладах іншого профілю.
93. Поняття про першу психологічну допомогу.
94. Особливості роботи патопсихолога в закладах, що надають психіатричну допомогу.
95. Взаємодія психолога і лікаря – психотерапевта при проведенні психотерапії.
96. Поняття про психічну хворобу.
97. Методи обстеження психічно хворих.
98. Діагностика та класифікація психічних розладів у Міжнародній класифікації хвороб.
99. Методи профілактики психічних захворювань.
100. Методи реабілітації психічно хворих.

Рекомендована література

Основна література

1. Вітенко І.С. Медична психологія. Київ. Здоров'я, 2007. 208с.
2. Діденко С. В. Клінічна психологія. Словник-довідник. Київ. Академвадав, 2012. 320 с.
3. Кричковська Т. Д. Психологія аномального розвитку : навч. посіб. Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. Київ : КНТ. 2016. 163с .
4. Максименко С. Д. , Цехмістер Я. В., Коваль І. А. , Максименко К. С. Медична психологія : підручник / за загальною ред. С. Д. Максименка. 2-е вид. Київ : Слово, 2014. 516 с.
5. Максименко С.Д., Чуприков А.П., Прокопович Є.М. та ін.. Патопсихологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавництво ТОВ "КММ", 2010, 210 с.
6. Мартинюк І. А. Патопсихологія. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 208 с.
7. Ніконенко Ю.П. Клінічна психологія: Навчальний посібник. Вид. КНТ Київ, 2016, 369 с.
8. Основи медичної психології : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рів. акред. та лік.-інтерн. / Ждан В.М., Скрипніков А.М., Животовська Л.В. та ін. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2014. 255 с.
9. Турецька Х., Гурська Т. Патопсихологія: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2015. 160 с

Додаткова література:

1. Бобирьов В.М., Скрипніков А.М., Телюков О.С. С Афективні розлади: клінічний та психофармакологічний аспекти : навчально-методичний посібник для лікарів-інтернів, магістрантів, клінічних ординаторів та аспірантів за фахом «психіатрія». Полтава: «Дивосвіт», 2014. 133с.
2. Закалик Г. М., Терлецька Ю. М. Патопсихологія: понятійно-термінологічний словник: Навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. 156 с
3. Мар'єнко Б.С. Основи психопатології: Навч.посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 120с.
4. Патопсихологічний словник : [для студентів, аспірантів психологічних спеціальностей, практикуючих психологів та викладачів] / Н.В.Скотна, В.І.Стець. Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2015. 348 с.
5. Про психіатричну допомогу: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, №19, С.143.
6. Психіатрія і наркологія : підручник за ред. В.Л. Гавенка, В.С. Бітенського. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : ВСВ "Медицина", 2015. 512 с.
7. Основи патопсихології: навчально-методичний посібник / укл. Н. А. П'ясецька. Умань.:АЛМІ, 2015 232 с.
8. Сечейко О.В. Методичні рекомендації для підготовки студентів до практичних занять з дисципліни «Патопсихологія». Київ: НАУ, 2007. 40 с.

9. Стець В.І., Хавула Р.М. Патопсихологія. Дрогобич : Видавничий відділ ДДПУ ім. І. Франка, 2015. 240с.

10. Херсонский Б.Г. Метод пиктограмм в диагностике психических заболеваний. Київ: Здоровья, 1988. 104с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Критерії діагностики і психотерапії розладів психіки та поведінки [Електронний ресурс] / Під ред. Б. В. Михайлова, С. І. Табачнікова, О. К. Напреев, В. В. Домбровської // Новини української психіатрії. Харків, 2003. Режим доступу: <http://www.psychiatry.ua/books/criteria>

2. Сайт «Научная сеть» - <http://www.nature.ru/>

3. Сайт «Brain Maps» - <http://brain-maps.org/>

4. Сайт бібліотеки Університету Ушинського - <https://library.pdpu.edu.ua>

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Опис навчальної дисципліни	4
Основний зміст дисципліни	7
Рекомендована література	30